

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

AZ UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2019.5.8.
JOIN(2019) 8 final

KÖZÖS JELENTÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Hongkong Különleges Közigazgatási Terület: 2018. évi éves jelentés

KÖZÖS JELENTÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

HONGKONG KÜLÖNLEGES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLET: 2018. ÉVI ÉVES JELENTÉS

Összefoglaló

Azóta, hogy Hongkongot 1997-ben átadták a Kínai Népköztársaságnak (a továbbiakban: KNK), az Európai Unió (EU) és tagállamai szorosan nyomon követik a Hongkong Különleges Közigazgatási Területen (a továbbiakban: Hongkong KKT) az „egy ország – két rendszer” elv keretében végbemenő politikai és gazdasági fejleményeket. A hongkongi fejleményekről szóló ezen éves jelentés az Európai Parlamentnek tett 1997-es vállalásnak megfelelően készült. A 2018. év fejleményeiről szóló jelentés a 21. ilyen jelentés. Az EU az „egy Kína” politikát követi, és támogatja az „egy ország – két rendszer” elvet és annak végrehajtását.

2018 ismét kihívásokkal teli év volt Hongkong számára. A politikai fejlemények arra ösztönözték a főképviselő (alelnök/főképviselő) szóvivőjét, hogy három alkalommal nyilatkozatot adjon ki a következők tekintetében: a választhatósághoz való jog korlátozása, politikai párt betiltása és egy külföldi újságíró munkavállalási vízuma megújításának politikai indíttatású elutasítása.

Az „egy ország – két rendszer” elv legtöbb aspektusa továbbra is jól működik. Az utóbbi évben azonban egyre többen tartják aggályosnak, hogy ez az elv, amely Hongkong gazdasági sikerének sarokkövét képezi, gyengül. Egyértelműen negatív tendencia figyelhető meg a polgári és politikai jogok csorbulása tekintetében. Ez a tendencia jogos aggályokat vet fel azzal kapcsolatban, hogy továbbra is fennmarad-e hosszú távon Hongkong nagy fokú autonómiája és nemzetközi üzleti központként megnyilvánuló vonzereje. Az üzleti közösség figyelemmel kísérte ezeket a fejleményeket, és 2018-ban számos kereskedelmi kamara nyilatkozatokban fejezte ki aggályait.

Hongkongban általában véve tiszteletben tartják a szólásszabadságot és az információszabadságot. A véleménynyilvánítás szabadsága azonban példátlan kihívásokkal néz szembe, különösen az érzékeny politikai témák tekintetében.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete által 2018 novemberében elvégzett, Kínára vonatkozó időszakos egyetemes emberi jogi helyzetértékelés kapcsán szokatlanul nagy számban tettek fel kérdéseket és tettek ajánlásokat Hongkongnak, ami tükrözi a nemzetközi közösség aggodalmait is, melyeknek az elmúlt években a hongkongi polgári és politikai jogok romlásával kapcsolatban hangot adott. Az egyéb emberi jogok – például a migráns munkavállalók, a gyermekek és az LMBTI-személyek jogai – védelmének javítása szintén további intézkedésekre vonatkozó ajánlások tárgyát képezte az időszakos egyetemes emberi jogi helyzetértékelés keretében.

Számos, politikai szempontból érzékeny ügy ellenére a jogállamiság továbbra is érvényesült, és az igazságszolgáltatás továbbra is tanúbizonyságot tett függetlenségéről és kitartott a jogszerű eljárás mellett.

A jogállamiság, az átlátható szabályozási keret, a nagyon alacsony szintű korrupció és bűnözési ráta, karöltve a hatékony közigazgatással és a független igazságszolgáltatással, hozzájárult a kedvező beruházási környezet megőrzéséhez és erősítéséhez, ami Hongkong

sikerének kulcsát jelenti. Hongkong megőrizte versenyképes nemzetközi üzleti és pénzügyi központként betöltött szerepét, világviszonylatban a szárazföldi Kínával folytatott üzleti élet első számú központja, és az ázsiai és csendes-óceáni térség számára fontos csomópont maradt. Hongkong jelenleg több mint 2 200 uniós vállalatnak ad otthont, amelyek mintegy fele Hongkongot választotta regionális központjaként vagy regionális irodájaként.

2018-ban két nagyszabású infrastrukturális projektet avattak fel, amelyek Hongkongot a szárazföldi Kínával kapcsolják össze: a Hongkongot a szárazföldi Kína 25 000 kilométernyi vasúti hálózatával összekapcsoló nagysebességű vasúti összeköttetést és a Hongkong–Csuha–Makaó hidat. Mind a vasúti összeköttetés, mind a híd növelte a „Tágabb Öböl Térség” városainak összeköttetését, és hozzájárul a szárazföldi Kínával való szorosabb integrációhoz, ami új lehetőségeket és új kihívásokat is jelent.

Bár úgy tűnik, a folyamat határozatlan időre leállt, az EU arra ösztönzi Hongkong KKT-t és a központi kormányzati hatóságokat, hogy folytassák az alaptörvényben rögzített választási reformot, és jussanak megállapodásra egy demokratikus, tisztességes, nyílt és átlátható választási rendszerről. Az általános választójog a közvélemény részéről nagyobb támogatást, valamint több legitimitást biztosítana a kormánynak Hongkong gazdasági céljainak eléréséhez és társadalmi-gazdasági kihívásainak kezeléséhez.

Politikai fejlemények

2018 politikai eseményekben gazdag év volt. Hongkong új kihívásokkal találta magát szemben az alapvető jogok és szabadságok terén, például a választhatóság jogát, valamint a véleménynyilvánítás vagy az egyesülés szabadságát illetően. A szóvivő három nyilatkozatot¹ adott ki kevesebb mint egy éven belül, amire eddig nem volt példa.

Hongkongban egyre csökken a politikai ellenzék mozgástere. Számos ellenzéki jelöltet, többek között Agnes Chow-t és a korábbi törvényhozót, Lau Siu-Lait kizárták a Törvényhozó Tanács (LegCo) tagjainak időközi választásából politikai irányultságuk vagy nézeteik miatt. E döntéseket a választási bizottság által kinevezett választásvezető hozta meg, melyeket ezt követően a kormány megvédett. A hongkongi jogászok megkérdőjelezték a döntések jogszerűségét és alkotmányosságát. Decemberben politikai álláspontja miatt kizárták a vidéki képviselők választásából Eddie Chut, a Törvényhozó Tanács egyik jelenlegi tagját.

Az elutasított jelöltek választási kérelmet nyújthatnak be és bírósági felülvizsgálatot kérhetnek, de ez évekig eltarthat, és így nem biztosít hatékony jogorvoslatot. A Hongkong által megerősített hongkongi törvény és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (ICCPR) garantálja a megválaszthatóság észszerűtlen korlátozások nélküli jogát. Az EU felszólítja Hongkong KKT-t e jogok érvényre juttatására.

Az utóbbi néhány évben Hongkongban megjelent egy lokalista mozgalom, amely az önrendelkezést vagy akár a függetlenséget követeli. Bár a függetlenségpárti törekvéseket a társadalom csak kismértékben támogatja és nincs mögöttük nemzetközi támogatás,

¹ 1) [2018. január 29-i nyilatkozat az Agnes Chow Törvényhozó Tanács tagjainak időközi választásából való kizárásáról szóló döntésről](#)

2) [2018. szeptember 24-i nyilatkozat a Hongkongi Nemzeti Párt betiltásáról szóló döntésről](#)

3) [2018. október 8-i nyilatkozat egy Hongkongban dolgozó külföldi újságíró vízuma megújításának megtagadásáról.](#)

kérdéseket vetnek fel azzal kapcsolatban, hol húzódik a határ a jogszerű véleménynyilvánítás szabadsága és a lázító uszítás között. Ezek a kérdések jogilag még tisztázásra várnak. Tavaly Hongkong KKT a központi kormányzat ösztönzésére új „zéró tolerancia” politikát fogadott el az „önrendelkezés” vagy a „függetlenség” bármilyen említésével szemben, nemzetbiztonsági okokra és az alaptörvény megsértésére hivatkozva.

Szeptember 24-én a biztonsági miniszter megtiltotta a Hongkongi Nemzeti Párt (a továbbiakban: HKNP) működését vagy működésének folytatását. A HKNP Hongkong függetlensége mellett száll síkra olyan békés eszközök alkalmazásával, mint a szórólapterjesztés, nyilvános viták megrendezése és néma ülősztrájkok. A pártnak csupán néhány tagja volt. Ez az első alkalom, hogy egy politikai pártot betiltottak Hongkongban. A hongkongi jogászok megkérdőjelezték a döntést, mivel az jogi szempontból nem megalapozott, aránytalan, és nem felel meg az ilyen ügyekben alkalmazott nemzetközi joggyakorlatnak. A határozat minden valószínűség szerint szélesebb körű visszatartó hatást gyakorol a véleménynyilvánítás és az egyesülés szabadságára, valamint a politikai tevékenységre.

Október 5-én a kormány megtagadta Victor Mallet, a Financial Times Asia szerkesztője és a „Foreign Correspondent Club” alelnöke munkavállalási vízumának megújítását. Mallet a fent említett HKNP függetlenségpárti aktivistája, Chan Ho-tin egyik előadását moderálta augusztusban, amikor a párt még nem volt betiltva. Hiteles alternatív indok hiányában a határozat politikai indíttatásúnak tűnik. Az újságírókra gyakorolt ilyen nyomásra korábban nem volt példa Hongkongban, és ez komoly aggályokat vet fel a sajtószabadság gyakorlásával kapcsolatban. Egyre több aggály merül fel a tekintetben, hogy az újságírók öncenzúrát alkalmaznak. Hongkong büszkén hirdeti magáról, hogy nyitott nemzetközi város, ahol a véleménynyilvánítás szabadsága nem kétséges, és a sajtó- és az információszabadságot teljes mértékben tiszteletben tartják. Az újságírók – többek között a külföldi újságírók – munkájának korlátozása súlyosan károsítaná Hongkong hírnevét, továbbá elismert pénzügyi és üzleti központként betöltött szerepét.

Ezen túlmenően november 8-án megtagadták Victor Mallet számára a Hongkongba való belépésre jogosító hongkongi turistavízum kiadását. Egy éven belül Hongkong láthatóan politikai indíttatásból második alkalommal tagadta meg uniós polgár belépését (elsőként Benedict Rogers esetében 2017 októberében).

A **jogállamiság** továbbra is meglehetősen szilárd, és teljes mértékben tiszteletben tartják a bírósági eljárásokat és a jogszerű eljárásokat. A bírói kar függetlenségével kapcsolatban nem merül fel kétely. Az elmúlt években számos, politikailag érzékeny ügyet tárgyaltak, közülük néhány még folyamatban van.² 2018-ban a fellebbviteli bíróság számos esetben érvénytelenített börtönbüntetéseket, melyeket tiltakozó akciókban való részvétellel kapcsolatban szabtak ki. Decemberben a bíróság megszüntette a kormány székhelyén kívül található, Civic Square néven ismert, kedvelt felvonulási helyszínre vonatkozó korlátozásokat, és emlékeztette a kormányt a gyülekezési szabadság fontosságára.

Ugyanakkor a kormány aktív vádhatósági erőfeszítései, valamint a tüntetésekkel kapcsolatos jogsértésekkel – például az illegális gyülekezéssel – szembeni határozott fellépése már most

² Például az „Occupy Central” mozgalom közrendzavarásra való uszítással és hasonlókkal vádolt kilenc vezetőjének tárgyalása decemberben fejeződött be; az ítélet 2019 áprilisában várható.

visszatartó hatást gyakorol a civil társadalomra, a politikai aktivizmusra és végső soron a demokratikus folyamatra.

Néhány politikus megkérdőjelezte a külföldi bírák szerepét a hongkongi bíróságokon, azzal érvelve, hogy veszélyeztethetik a nemzetbiztonságot. A kormányzó azonban határozottan kiállt amellett, hogy ez a gyakorlat a hongkongi jogállamiság számára előnyös.

A hat kizárt törvényhozó közül öt pótlására megrendezett **időközi választásokra** november 11-én és 25-én került sor. A választások jelentősebb incidens nélkül zajlottak le. A demokráciapártiak csak két helyet nyertek vissza. A kormánypárti törvényhozók megtartják ellenőrzésüket a jogalkotás felett.

A Törvényhozó Tanács elfogadta a **nagysebességű vasúti összeköttetéssel kapcsolatos, vitatott helymegosztási megállapodást**, amely 2018-ban lépett életbe. A Hongkong és Kína közötti nagysebességű vasúti összeköttetés 2018 szeptemberében kezdte meg működését. A vasút javítani fogja a Hongkong és Kína közötti összeköttetést, de maga a helymegosztási megállapodás vitatott. A megállapodás szinte kizárólagos joghatósággal ruházza fel a szárazföldi Kínát Hongkong KKT egyik kijelölt, „Mainland Port Area” néven ismert területén. Több bírósági felülvizsgálat is megkérdőjelezte e helymegosztási megállapodás jogszerűségét, valamint annak az „egy ország – két rendszer” elvével és az alaptörvény rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségét. December 12-én az Elsőfokú Bíróság úgy ítélt, hogy a megállapodás alkotmányos és hatályban maradhat; az ítélet ellen valószínűleg fellebbezést nyújtanak be.

Az uniós tagállamok hongkongi főkonzulátusait hivatalosan csak 2019. április 3-án tájékoztatták a „Mainland Port Area” területen történő konzuli segítségnyújtásra és védelemre vonatkozó új rendelkezésekről³.

2017-ben a szárazföldi hatóságok utolsóként szabadon engedték a 2015-ben eltűnt Gui Minhai svéd állampolgárt, az ún. „eltűnt” könyvkereskedők egyikét, akiknek az ügyeit még nem tisztázták kielégítően. 2018 januárjában azonban ismét őrizetbe vették Minhait. 2018. január 24-én a főképvisező/alelnök szóvivője nyilatkozatban⁴ követelte Minhait azonnali szabadlábra helyezését. Gui Minhai továbbra is őrizetben van. Az EU vezető képviselői számos alkalommal felvetették Minhait ügyét a kínai hatóságoknál.

Esélyegyenlőség, jogok és szabadságok

Hongkong nagy fokú szabadságot élvez. Az „egy ország – két rendszer” elv keretében a véleménynyilvánítás szabadsága, a média szabadsága és az információszabadság Hongkong globális üzleti központként betöltött erős pozíciójának és sikerének alapvető elemei.

Noha a hongkongi **média** még mindig nagy fokú szabadságot élvez, a helyzet évek óta egyre súlyosbodik. A nemzetközi sajtószabadság felett őrködő Riporterek Határok Nélkül nevű szervezet Hongkongot a 2018-ban közzétett, 180 országból álló rangsorában a 70. helyre sorolta, és rámutatott a kínai hatóságok egyre nagyobb mértékű beavatkozására a médiában.

³ 2019. január 31-én a Kínai Népköztársaság Külügyminisztériuma szóbeli jegyzéket küldött a tagállamok pekingi nagykövetségeinek, amelyben tájékoztatta azokat az új rendelkezésekről.

⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/38678/Statement%20on%20the%20detention%20of%20Gui%20Minhai.

A Hongkongi Újságíró Szövetség 2018. évi éves jelentése szerint az újságírók többsége úgy vélte, hogy a 2017. évi helyzethez képest romlott a sajtószabadság. A sajtószabadságra nézve a legkárosabb hatással a Financial Times Asia szerkesztőjének kiadott munkavállalási vízum megújításának hongkongi kormány általi elutasítása volt (lásd fent).

Egyre több jel utal az öncenzúrára, ilyen volt például az egyik művészeti központ döntése, melynek értelmében visszavonták a száműzetésben élő kínai író, Ma Jian egyik irodalmi fesztiválon való részvételét annak politikai nézetei miatt. Bár a művészeti központ később megváltoztatta döntését, az incidens jól mutatja az új önkorlátozást és az öncenzúrát, ami hátrányosan érintheti a véleménynyilvánítás szabadságát.

Úgy tűnik, hogy néhány politikai téma – különösen az önrendelkezés és a függetlenség – tabuvá vált anélkül, hogy megfelelő jogi keretben pontosan meghatároznák a korlátozásokat. Ez a tudományos vitákra is kiterjed. Mindent összevéve Hongkong továbbra is élvezte a tudományos élet szabadságát, de egyértelmű jelei vannak annak, hogy nő az egyetemi campusokon belüli politikai beavatkozás.

Hongkong soha nem látott figyelmet kapott az ENSZ által 2018 novemberében elvégzett, Kínára vonatkozó **időszakos egyetemes emberi jogi helyzetértékelés** folyamán. 12 ország élt az időszakos egyetemes emberi jogi helyzetértékeléssel kapcsolatos meghallgatással, hogy felhívják a figyelmet a hongkongi emberi jogi helyzettel kapcsolatos aggályaikra. A feltett kérdések/a tett ajánlások a következőkre vonatkoztak: i. az „egy ország – két rendszer” elv végrehajtása; ii. Gui Minhai ügye; iii. a véleménynyilvánítás szabadságával, a sajtó és az egyesülés szabadságával kapcsolatos kihívások; iv. az LMBTI-személyek, a migráns munkavállalók és a gyermekek jogai. Öt uniós tagállam tett fel kérdéseket vagy tett ajánlásokat Hongkonggal kapcsolatban. Számos hongkongi nem kormányzati szervezet koalíciót alakított az időszakos egyetemes emberi jogi helyzetértékelésre való felkészülésképpen abból a célból, hogy hatékonyabban vethessenek fel kérdéseket.

Az **LMBTI-személyek jogainak** tekintetében Hongkong nem rendelkezik megkülönböztetést tiltó olyan átfogó törvénnyel, amely kiterjedne a szexuális irányultságon vagy a nemi identitáson alapuló hátrányos megkülönböztetésre. Az LMBTI-személyek egyenlőségét előmozdító három, 2018. évi irányadó ügy azonban alapja lehet egy ilyen törvénynek. Július 4-én a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a bevándorlási hatóságoknak házastársi vízumot kell biztosítaniuk az azonos nemű párok számára. Két másik ügy még folyamatban van.

Az emberkereskedelem továbbra is aggodalomra ad okot. Az elmúlt években Hongkong kormánya fokozta erőfeszítéseit a kérdés megoldása érdekében, nevezetesen egy cselekvési terv közelmúltbeli elfogadásával.

2018 márciusában egy, a közigazgatási miniszter helyettese által elnökölt magas szintű hivatal-/osztályközi irányítóbizottság jóváhagyott egy, az emberkereskedelem elleni küzdelemre és a Hongkongban dolgozó külföldi háztartási alkalmazottak védelmének javítására irányuló cselekvési tervet. A terv olyan intézkedéscsomagot vázol fel, amely az áldozatok azonosítására, védelmére és támogatására, a vizsgálatra, a jogérvényesítésre, a bűnüldözésre és -megelőzésre, valamint a különböző érdekelt felekkel való partnerségre terjed ki. A cselekvési terv üdvözlendő lépés, de nem helyettesítheti az átfogó jogi keretet.

Az EU elkötelezett amellett, hogy folytassa az együttműködést Hongkonggal az emberkereskedelem elleni küzdelemben. 2018-ban az EU irodája a hongkongi biztonsági államtitkár hivatalával együttműködve harmadik alkalommal szervezett munkaértekezletet az

emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, valamint az áldozatok védelméről.

A Hongkongban dolgozó, kb. 370 000 **külföldi háztartási alkalmazottat** továbbra is hátrányosan érinti a megfelelő munkavédelem és szociális védelem hiánya. E tekintetben két hatályos törvény különösen aggályos: az egyik szerint a háztartási alkalmazottaknak a háztartásban kell lakniuk, a másik az ún. „két hét” szabályról rendelkezik, melynek értelmében a külföldi háztartási alkalmazottaknak a szerződésük lejártá után két héten belül munkát kell találniuk, ellenkező esetben kiutasíthatók. A kormány lépéseket tett az adósszolgálat és a munkaközvetítők által elkövetett visszaélések leküzdésére. A fent említett, az emberkereskedelem elleni küzdelemre és a külföldi háztartási alkalmazottak védelmének javítására irányuló cselekvési tervnek keretet kell biztosítania a külföldi háztartási alkalmazottak jogaival kapcsolatos kérdések kezeléséhez. 2018 decemberében például a Munkaügyi Minisztérium külön forróvonalat hozott létre, hogy támogatást nyújtson a külföldi háztartási alkalmazottaknak a munkavállalói jogaikkal és kötelezettségeikkel, valamint a segítségnyújtás iránti megkereséseikkel vagy a panaszaikkal kapcsolatban. A forróvonal napi 24 órában működik, és tolmácsolási szolgáltatás is rendelkezésre áll.

Szegénység és társadalmi egyenlőtlenség: Hongkong jóléte és jelentős költségvetési többlete ellenére a kormány szegénységgel foglalkozó bizottsága immár mintegy 1,37 millió embert, minden ötödik lakost hivatalosan szegénynek minősít. Az elmúlt 10 évben folyamatosan nőtt a szegénység, csakúgy, mint a „ultragazdagok” száma. Ennek eredményeként Hongkong a világ azon városainak egyike, ahol a legnagyobb az egyenlőtlenség (a Gini-együtthatóival mérve). A háztartások leggazdagabb 10 %-a 44-szer annyi jövedelemmel rendelkezik, mint a legszegényebb 10 %.

A **korruptió elleni** rendszer erős és ellenálló maradt. Hongkongban nagyon magas szinten érvényre jutnak az átláthatóságot célzó és a korruptióellenes intézkedések. A hatóságok, valamint a politikai és üzleti vezetők elismerik, hogy az átláthatóság létfontosságú Hongkong nemzetközi üzleti központként betöltött erős pozíciójának megőrzésében.

Hongkong és a szárazföldi Kína kapcsolata

Az olyan kezdeményezéseknek, mint a „Tágabb Öböl Térség”, az „Egy övezet, egy út”, a nagysebességű vasút, az új híd és számos más gazdasági és társadalmi kezdeményezésnek köszönhetően Hongkong még jobban integrálódott a Kínai Népköztársaság nemzeti fejlesztésébe. Úgy tűnik, hogy a Kínai Kommunista Párt 19. kongresszusa (2017) után új megállapodás született az „egy ország – két rendszer” elvről, Hongkong nagy fokú autonómiájáról és a „Hongkongot hongkongiak irányítják” elvről. Az „átfogó joghatóság” és a „közös irányítás” fogalma, valamint a nemzetbiztonsággal és a területi integritással kapcsolatos, átléphetetlen vörös vonalakra helyezett nagyobb hangsúly a hongkongi társadalom bizonyos részeiben aggodalmat váltanak ki a jövővel kapcsolatban.

Kína Európai Unióról szóló, 2018. december 18-án közzétett szakpolitikai dokumentuma szerint „Kína központi kormányzata támogatja és ösztönzi Hongkong Különleges Közigazgatási Terület és Makaó Különleges Közigazgatási Terület kormányait az EU-val és tagállamaival folytatandó, kölcsönösen előnyös és baráti együttműködésre az olyan területeken, mint a gazdaság, a kereskedelem, a kultúra és a turizmus, összhangban az „egy ország – két rendszer” elvével, valamint a két alaptörvény rendelkezéseivel. Tekintve, hogy Hongkong és Makaó Kína különleges közigazgatási területei, az ügyeik Kína belső ügyei közé tartoznak, és az EU ezekbe nem avatkozhat be.”

Hongkong polgárai és a szárazföldi látogatók között újra és újra feszültségek alakulnak ki, melyek tiltakozásokat váltanak ki, például a szárazföldi turistáknak a Hongkong–Csuha–Makaó híd megnyitását követő tömeges beáramlása ellen. Szeptemberben a Kínai Népi Felszabadító Hadsereg több mint 400 egyenruhás katonáját vezényelték Hongkong tájparkjába (Hong Kong Country Park) a tájfunban kidőlt fák eltávolítására. A demokráciapárti jogalkotók és a hongkongi társadalom egyes csoportjai aggodalmukat fejezték ki ezen intézkedés miatt, ami az „egy ország – két rendszer” elv gyengülésének további jele.

Gazdasági fejlemények

Makrogazdasági szinten Hongkong gazdasági lendülete lassul. Hongkong gazdasági alapjai továbbra is szilárdak. A munkaerőpiacot változatlanul a teljes foglalkoztatottság jellemzi, a munkanélküliségi ráta 2018 utolsó negyedévében 2,8 % volt, ami a legalacsonyabb szint több mint 20 éve. Az inflációs nyomás mérsékelt maradt. 2018-ban a mögöttes fogyasztóiár-infláció 2,4 % volt.

A gazdasági lendület azonban az év folyamán jelentős mértékben lassult. A gazdaság 2018-ban 3 %-kal nőtt (a 2017. évi 3,8 %-hoz képest), és az év első negyedévében mért 4,6 %-os növekedés a negyedik negyedévre fokozatosan 1,2 %-ra lassult. Ez a változás elsősorban azt tükrözi, hogy a növekedés folyamatosan lassult a szárazföldi Kínában, amihez hozzáadódott az Egyesült Államok és Kína közötti, egyre inkább elmélyülő kereskedelmi háború. Mindkét tényező befolyásolja a külső ágazatot, és negatívan befolyásolja a vállalkozások és a fogyasztók bizalmát. A kiskereskedelmi értékesítés lendülete jelentősen lelassult, az áruk külkereskedelme az év végére negatívvá vált, a lakáspiac pedig lehűlt az év második felében. Az értékpapírpiac 2018 túlnyomó részében veszteséget könyvelt el, de 2019 elején kezdett kilábalni.

Kormányzati kezdeményezések a gazdasági fejlődés érdekében: 2018. évi politikai beszédében Carrie Lam kormányzó ismételten hangsúlyozta a kormány elkötelezettségét a diverzifikált gazdaság iránt, és további jelentős finanszírozást jelentett be a kutatás számára, ezzel egyidejűleg pedig az újraiparosodás támogatását (intelligens gyártási létesítmények támogatását), a technológiatranszfer előmozdítását és az innovációbarát közbeszerzési politikák elindítását szorgalmazta. A kormány eltökélt szándéka, hogy két- és többoldalú megállapodások aláírása révén javítsa Hongkong nemzetközi üzleti és kereskedelmi központként betöltött státuszát. A kormány úgy véli, hogy a kínai „Egy övezet, egy út” kezdeményezésben és a „Tágabb Öböl Térség” fejlesztésében való részvétel lehetőségeket kínál arra, hogy új lendületet adjon a gazdaságnak.

Ingatlanpiac és lakásszektor: Az alacsony kamatlábak, a likviditásfelesleg, az erőteljes befektetői kereslet és a korlátozott kínálat által fűtött ingatlanpiac 2018-ban minden eddiginél magasabb árakat ért el. Konkrétan a magán lakóingatlanok árai az év első kilenc hónapjában nagyjából 14 %-kal emelkedtek 2017-hez képest, így Hongkong a világ egyik legdrágább lakáspiacává vált. Az év végére lehűlt az ingatlanpiac, ami kompenzálta a 2018. évi teljes növekedést. Ennek ellenére Hongkong továbbra is a világ legkevésbé megfizethető városi központja a lakásvásárlók számára. Az új épületekben átlagosan kisebb lakásokat alakítanak ki, hogy azok megfizethetőbbé váljanak a lakásvásárlók számára. Mivel a magánszektorbeli lakásvételi és -bérleti árak tovább emelkedtek, minden eddiginél nagyobb a kereslet az állami bérlakások iránt. Az állami bérlakások esetében az átlagos várakozási idő 5,3 évre hosszabbodott.

2018-ban a hongkongi hatóságok egy sor kezdeményezést vezettek be a helyzet javítása és a lakáskínálat növelése céljából. Ezek közé tartozik az ingatlanok felújítása, a magánlakások szociális célú bérbeadása, továbbá különadó kivetése az üresen álló új magánlakásokra.

A nemzetközi vállalkozások a magas ingatlanárakat említik annak fő okaként, hogy Hongkong veszít versenyelőnyéből és vonzerejéből.

Környezetvédelmi politika: A környezetvédelem továbbra is jelentős kihívást jelent Hongkong számára. Ez a kérdés csak a közelmúltban került a politikai figyelem látóterébe. Az idei politikai beszéd a levegőszennyezést csupán a közlekedéssel összefüggésben említi, a bejelentett intézkedések pedig kizárólag a fő légszennyező anyagok közötti koncentrációjának csökkentésére irányulnak. A hulladékgazdálkodás komoly és sürgető kihívást jelentő javítása érdekében javaslatot tettek egy, a szilárdhulladékokra alkalmazandó díjfizetési rendszerre. A kormány bejelentett továbbá néhány intézkedést a műanyag hulladék csökkentésére, azonban csak a kormányzati létesítményekben. A megújuló energia fejlesztésének támogatása érdekében a kormány átvételiár-rendszert vezetett be, továbbá bejelentette megújulóenergia-nagyprojektek elindítását, és tervezi a fotovoltaikus rendszerek telepítésére vonatkozó korlátozások lazítását.

Kutatás, fejlesztés és innováció: 2018. évi politikai beszédében Carrie Lam kormányzó ígéretet tett arra, hogy Hongkongot nemzetközi innovációs és technológiai központtá fejleszti, és egy sor olyan intézkedést ismertetett, melyek az innováció, a technológia és a kreatív iparágak fejlesztésének ösztönzését szolgálják. A kormány azt is célul tűzte ki, hogy a GDP százalékában kifejezve 0,73 %-ról 1,5 %-ra megduplázza a K+F-be irányuló kiadásokat. A 2018. évi politikai beszéd újfent megerősítette az említett célok melletti elkötelezettséget, és további finanszírozást jelentett be a kutatás és fejlesztés, valamint az újraiparosodás és a technológiatranszfer számára. Az innováció tekintetében alkalmazott megközelítés azonban úgy tűnik, kizárólag a technológiai fejlődésre összpontosít. Előnyösebb lenne egy holisztikusabb és integráltabb megközelítés.

Gazdasági kapcsolatok a szárazföldi Kínával

Hongkong fontos kereskedelmi csomópont a szárazföldi Kína számára: 2018-ban Hongkong újrakivitelének 57 %-a a szárazföldi Kínából származott, 55 %-a pedig a szárazföldi Kínába irányult.

Hongkong a tengerentúli közvetlen befektetések legnagyobb forrása Kínában, valamint a Kínából származó külföldi közvetlen befektetések (FDI) vezető célterülete. 2018 végére a szárazföldi Kínában jóváhagyott összes, tengerentúli forrásokból finanszírozott projekt 46,3 %-a hongkongi érdekeltségű volt. Másfelől Kína Hongkongba irányuló külföldi közvetlen befektetéseinek állománya 2017 végére összesen 981 milliárd USD-t tett ki, ami a teljes FDI-kiáramlás 54,2 %-a. E befektetések nem elhanyagolható része technológiai beruházásokba irányul: Hongkong volt a 7. legnagyobb technológiaiimport-forrás Kína számára a szerződési érték (879 millió USD) tekintetében, amely az összes behozatal 2,9 %-át tette ki (2016-os adatok).

Hongkong a kínai vállalatok számára kulcsfontosságú offshore tőkebevonási központ. 2018. decembere óta 1 137 szárazföldi vállalatot jegyeztek be Hongkongban, a teljes piaci kapitalizáció mintegy 2,6 billió USD-t tett ki, ami a teljes piaci érték 68 %-ának felel meg.

Hongkong a szorosabb gazdasági partnerségi megállapodás (a továbbiakban: CEPA) keretében továbbfejlesztette a szárazföldi Kínával fenntartott kapcsolatát. 2018. december 14-

én Hong Kong és Kína **árakereskedelmi megállapodást írt alá a CEPA keretében**. 2019. január 1-jétől kezdődően a szárazföldi Kínába importált, hongkongi származású áruk nulltarifásak. Az új megállapodás további kötelezettségeket is bevezet a szárazföldi Kínával folytatott kereskedelem megkönnyítése érdekében, és új fejezetet szán a Kuangtung-Hongkong-Makaó „Tágabb Öböl Térségben” alkalmazott kereskedelmi eljárások egyszerűsítését célzó intézkedéseknek. A CEPA keretében a **szolgáltatáskereskedelemre** vonatkozó két új intézkedést is bejelentettek, amelyek végrehajtása 2019. március 1-jén kezdődik meg.

A **Kuangtung–Hongkong–Makaó „Tágabb Öböl Térségnek”** (a továbbiakban: GBA) továbbra is nagy jelentőséget tulajdonítanak. 2019 februárjában végül közzétették a GBA-ra vonatkozó rég várt tervezetet, amely Hongkongot a régió négy központi városának egyikeként említi (Sencsen, Kuangcsou és Makaó mellett). Hongkong kulcsszerepet játszik majd a GBA fejlődésében azáltal, hogy megszilárdítja a nemzetközi pénzügyi, közlekedési és kereskedelmi szolgáltatási központként betöltött pozícióját, a nemzetközi jogi és vitarendezési szolgáltatások központjává válik, megerősíti a renminbi globális offshore központjaként betöltött státuszát, és azáltal, hogy fejleszti az innovációt és a technológiát. A GBA-városokat összekötő néhány jelentős infrastrukturális projekt lezárult. 2018-ban felavatták a Hongkong és a szárazföldi Kína közötti nagy sebességű vasúti összeköttetést és az 55 km hosszú Hongkong–Csu-haj–Makaó hidat, amely a leghosszabb tengeri átkelőhíd a világon.

Kereskedelempolitika

2018 novemberében a **WTO felülvizsgálta** Hongkong **kereskedelempolitikáját**. Egyhangúan elismerték, hogy Hongkong továbbra is az egyik legnyitottabb, kifelé tekintő és liberális gazdaság a világon, továbbá a gazdasági szabadságra, a versenyképességre és a vállalkozásbarát környezetre vonatkozó világszintű mutatók alapján a világ legjobbjai között helyezkedik el. Hongkong vállalkozásbarát befektetési környezete, földrajzi elhelyezkedése, tapasztalt szolgáltatásnyújtói, a jogállamiság, a kedvező szabályozási környezet, valamint az „egy ország – két rendszer” elv keretében biztosított különleges helyzete Hongkong sikerének forrása és a jövőbeni versenyképességének kulcsa.

Hongkong további szabadkereskedelmi és beruházási megállapodásokra törekedett, **és az utóbbi 18 hónapban rekordot jelentő öt szabadkereskedelmi megállapodást kötött**. 2018 júniusában Hongkong szabadkereskedelmi megállapodást írt alá Grúziával, és novemberben lezárta a Maldív-szigetekkel és az Ausztráliával folytatott tárgyalásokat. Hongkong **hat beruházásösztönzési és -védelmi megállapodással** rendelkezik (Ausztráliával, Bahreinnel, a Maldív-szigetekkel, Mexikóval, Mianmarral/Burmával és az Egyesült Arab Emírségekkel), amelyek tárgyalása lezárult és még aláírásra várnak. Emellett tárgyalások folynak Oroszországgal és Iránnal is.

Az EU és Hongkong kétoldalú kapcsolatai és együttműködése 2018-ban

A Hongkong KKT-kormányának által végzett legutóbbi felmérés (2018) szerint több mint 2 200 uniós vállalat folytat üzleti tevékenységet Hongkongban, és ezek mintegy fele Hongkongot választotta regionális székhelyként vagy hozott létre ott regionális irodát. Az uniós vállalkozások üzleti jelenléte számos ágazatra kiterjed: elsősorban a pénzügyi és üzleti szolgáltatásokra, a kereskedelemre, a logisztikára, az építőiparra és a kiskereskedelemre. Az uniós vállalatok kulcsfontosságú szereplők Hongkong gazdaságának számos ágazatában, többek között a banki, biztosítási és értékpapír-ágazatban.

Hongkong az EU 20. legnagyobb **árakereskedelmi partnere** volt 2018-ban, és Ázsiában az EU kereskedelmi partnereinek rangsorában a 8. helyen szerepelt. Az EU Hongkongba irányuló áruexportja elérte a 36,6 milliárd EUR-t, míg a Hongkongból származó behozatal 9,9 milliárd EUR-t tett ki (ez 10,7 %-os csökkenést jelent az előző évhez képest), ami jelentős, 25,8 milliárd EUR összegű többletet – a negyedik legnagyobb kétoldalú kereskedelmi többletet – eredményezett az EU számára. A Hongkongba irányuló uniós árukivitel legfontosabb cikkei a gépek és berendezések, az ékszerek, a ruházat, a luxuscikkek, az élelmiszerek, a bor és a gépkocsik.

2018-ban az EU megőrizte Hongkong második legnagyobb kereskedelmi partnereként betöltött pozícióját a szárazföldi Kína után. Az év során az EU volt Hongkong második legnagyobb export-célterülete és a negyedik legnagyobb importbeszállító.

Hongkong fontos kereskedelmi csomópont a Kína és az EU közötti kereskedelemben: 2017-ben a szárazföldi Kína az EU-ból származó, közel 10 milliárd EUR értékű behozatalát Hongkongon keresztül bonyolította le, míg a szárazföldi Kínából származó termékek EU-ba irányuló újrakivitele összesen 33 milliárd EUR-t tett ki.

Hongkong az EU ötödik legfontosabb **szolgáltatáskereskedelmi partnere** Ázsiában, Kína, Japán, Szingapúr és India után. A legfrissebb rendelkezésre álló, 2017. évre vonatkozó adatok szerint a kétoldalú szolgáltatáskereskedelem értéke 26,6 milliárd EUR-t tett ki. A Hongkongból származó uniós szolgáltatásimport elérte a 13,2 milliárd EUR-t, míg a Hongkongba irányuló kivitel 13,4 milliárd EUR-t tett ki, ami az EU számára 233 millió EUR összegű többletet eredményezett.

Jelentősen megnövekedtek az EU és Hongkong közötti kétirányú befektetésáramlások:

Az Eurostat szerint 2017-ben Hongkong volt a harmadik legnépszerűbb FDI-célterület az EU számára (17,9 milliárd EUR-val). A hongkongi statisztikák szerint az EU – figyelmen kívül hagyva az offshore központokat – a második legnagyobb külföldi befektető Hongkongban (a szárazföldi Kína után), összesen 149 milliárd EUR-val, ami 2016 végén a teljes FDI-állomány 10 %-ának felelt meg (a legutolsó rendelkezésre álló adatok szerint). Ennek fő oka többek között a magas színvonalú szolgáltatók jelenléte, Hongkong kiszámítható szabályozási környezete és a jogállamiság.

Másfelől Hongkong 2017-ben az EU-ba irányuló közvetlen külföldi befektetések legnagyobb forrása⁵ lett (51,6 milliárd EUR-val). Hongkong kiemelkedő pozíciója az EU-val fenntartott beruházási kapcsolatokban részben annak tudható be, hogy a statisztikákban „hongkongi közvetlen külföldi befektetéseként” rögzített befektetések jelentős része valójában a szárazföldi Kínából származik. A Hongkongi Kereskedelmi Fejlesztési Tanács szerint a kimenő kínai befektetések több mint 60 %-a Hongkongba irányul, vagy Hongkongon keresztül áramlik. Az EU közvetlen külföldi befektetéseinek jelentős része Hongkongon keresztül érkezik Kínába.

A 12. EU–Hongkong strukturált éves párbeszédre Brüsszelben került sor 2018. december 7-én. Az EU és Hongkong megállapodott abban, hogy megerősítik a WTO-n belüli együttműködésüket, és kötelezettséget vállalnak arra, hogy együttműködnek és támogatják a szervezet megreformálására irányuló, folyamatban lévő erőfeszítéseket. Konstruktív

⁵ Az offshore központok kivételével.

megbeszélések folytak a kétoldalú kereskedelem akadályainak felszámolásáról is. Mindkét fél számba vette a szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítésének terén folytatott együttműködésről szóló, folyamatban lévő EU–Hongkong cselekvési terv keretében elért haladást, és megvizsgálta a kezdeményezés keretében folytatandó esetleges további együttműködést. A strukturált párbeszéd keretében pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos technikai eszmecserére került sor. Idén első alkalommal került sor kifejezetten a körforgásos gazdaságra vonatkozó eszmecserére is. A jövőre nézve az EU és Hongkong a jövőbeli együttműködés fontos területeként azonosította a körforgásos gazdaságot (beleértve a műanyag hulladékot is). Az EU üdvözli a hongkongi kormány új kezdeményezéseit ezen a területen, és arra ösztönzi Hongkongot, hogy ambiciózusabb és átfogóbb megközelítést kövessen a környezeti kérdések terén. A körforgásos gazdasággal kapcsolatos együttműködés pozitív hozzájárulást jelenthet ezen a területen.

2018 folyamán az EU és Hongkong folytatta a **vámügyi** együttműködést egy cselekvési terv keretében, melynek célja a szellemi tulajdon-jog védelme, a szellemi tulajdonjogok keretrendszeréből történő finanszírozással. Idén első alkalommal került sor vámtisztviselők közötti cserelátogatásokra. Ami a lefoglalási értéket illeti, a szellemi tulajdon-jogok vámhatósági érvényesítéséről szóló 2017. évi uniós jelentésben (amelyet 2018-ban tettek közzé) Hongkong továbbra is a szellemi tulajdon-jogokat sértő áruk első számú származási országa. Mindkét oldal azt vizsgálja, hogyan lehetne tovább javítani az együttműködést ezen a területen.

2018 októberében a hongkongi hatóságok új finanszírozási felhívást tettek közzé a „**Horizont 2020**” keretprogram Különleges Közigazgatási Területről (KKT) származó résztvevőinek támogatására. A Hongkong KKT-ből származó kutatók, vállalatok, kutatóintézetek és egyetemek európai partnerekkel is együttműködhetnek a „Horizont 2020” keretprogram projektjeiben, és hasznosíthatják az EU kutatási és innovációs lehetőségeit. A 2018–2019. évi felhívásra összesen 9 millió hongkongi dollárt (kb. 1 millió EUR-t) különítettek el. Figyelembe kell venni mind az alap-, mind a nagy akadémiai értékű, alkalmazott kutatási projekteket is.

2018-ban az EU nyomon követte a Hongkong által 2017-ben tett vállalások végrehajtását. Ennek alapján az Európai Unió Tanácsa nem tekinti Hongkongot **adózási szempontból nem együttműködő országnak**. Konkrétan, az EU üdvözölte, hogy a Kínai Népköztársaság kiterjesztette az adóügyekben történő kölcsönös adminisztratív segítségnyújtásról szóló egyezményt Hongkong Különleges Közigazgatási Területre, valamint az információcseréről szóló szükséges megállapodások Hongkong Különleges Közigazgatási Terület általi hatályba léptetését. Az EU támogatta a három adórendszer (ún. „Corporate Treasury” központok, Offshore Reinsurance – offshore viszontbiztosítás és Offshore Captive Insurance – offshore zárt biztosítás) OECD általi értékelését, amelyeket Hongkong KKT az értékelést megelőzően módosított az OECD-követelményeknek való megfelelés céljából. 2019 februárjában Hongkong módosította az offshore-alapokra és az offshore magántőke-alapokra vonatkozó két meglévő szabályozást, hogy eloszlassa az Európai Unió Tanácsának aggályait azok elkülönített jellegével kapcsolatban. Ennek alapján az Európai Unió Tanácsa 2019 márciusában egyetértett azzal, hogy Hongkong teljesítette a jó adóügyi kormányzásra vonatkozó kötelezettségvállalásait.

Az EU és Hongkong folytatta az együttműködést annak érdekében, hogy **minél több személyes kapcsolat** alakuljon ki, különösen a tudományos együttműködés, a hallgatói mobilitás, a kultúra és a kreatív ágazatok területén.

Az Európai Unió hongkongi és makaói irodája, az EU diplomáciai képviseletei és kulturális intézetei közösen dolgoztak az EU profilján és helyi partnerekkel számos, emberek közötti tevékenységben vettek részt. E tevékenységekre jó példa az uniós filmfesztivál, az EU második részvétele a hongkongi könyvvásáron, az uniós nyelvek napja, a helyi iskolák részvételével megrendezésre került, az EU-val foglalkozó animációs rövidfilm verseny, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 70. évfordulóját ünneplő, egy hónapig tartó emberi jogi kampány, valamint az emberi jogokkal foglalkozó több szeminárium. Az EU reméli, hogy e lendületre építve folytathatja együttműködését Hongkong kormányával, a civil társadalommal és a vállalkozásokkal abból a célból, hogy elősegítse a jogokkal és a szabadságokkal kapcsolatos eszmecserét.

Carrie Lam kormányzó első hivatalos brüsszeli látogatására 2018 júniusában került sor. A kormányzó eredményes megbeszéléseket folytatott Jean-Claude Junckerrel, az Európai Bizottság elnökével, Federica Mogherini főképviselővel és alelnökkel, továbbá Cecilia Malmström biztossal.

Az uniós intézmények és az Európai Parlament képviselői számos **magas szintű látogatást** tettek Hongkongban 2018-ban. E tekintetben különösen említésre méltó Steven Maijoor, az Európai Értékpapírpiaci Hatóság elnökének az Európai Unió képviseletében tett látogatása az Ázsiai Pénzügyi Fórumon, továbbá az Európai Parlament Idegenforgalmi és Közlekedési Bizottságának októberben tett látogatása. Az Európai Parlament július 11-én jelentést fogadott el az EU–Kína kapcsolatokról, melynek egyik része Hongkonggal foglalkozik. Az Európai Parlament megismétli, hogy teljes mértékben támogatja az „egy ország – két rendszer” elvet, és osztja az EU 2017. évi éves jelentésének az elv fokozatos gyengüléséről szóló értékelését.